

ENSEMBLE GENDING 2010

informatie over ensemble, gast ensemble, composities en componisten

Ensemble Gending

Dirigent: Jurrien Sligter

Musici: Armeno Alberts, Marten van den Bijlaard, Robbert van Hulzen, Klaus Kuiper, Bente Olie, Rob van de Poel, Michel Ponsioen, Bart de Vrees, Fredrike de Winter, Hans Witteman.

Sinds 1988 is Ensemble Gending gericht op het realiseren van nieuwe composities voor Javaanse gamelan. Hierbij wordt regelmatig gecombineerd met andere instrumenten (vooral slagwerk), elektronica en beeld. De Javaanse gamelan is een inspirerende geluidsbron die componisten ertoe dwingt buiten de gebaande paden te gaan en tevens na te denken over de plaats van de westerse muziek ten opzichte van oosterse muziekculturen. Het gedachtegoed van *Ton de Leeuw* aan wiens gamelancompositie Ensemble Gending zijn naam dankt is daarbij nog steeds een bron van inspiratie: acculturatie - het vermogen van culturen om van elkaar te leren - is meer dan ooit belangrijk.

Jurrien Sligter, dirigent

Jurrien Sligter studeerde aan het Amsterdams Conservatorium piano bij *Jan Wijn*, compositie bij *Ton de Leeuw* en muziektheorie, en directie bij *David Porcelijn* en *Lucas Vis*. Als student speelde hij mee tijdens de première van *Ton de Leeuw's* gamelan-compositie *Gending*. Hij dirigeerde het *ASKO-orkest* en *ASKO-ensemble* en van 1984 tot 1989 het *DELTA-ensemble* (dat werkte met onder andere *Udo Reinneman*, *Charles van Tassel* en *Lucia Meeuwssen*). Hij leidt de hedendaagse-muziekensembles aan het Conservatorium van Utrecht en is daar lector Theorie. In 1988 richtte hij *Gending* op en in 1989 het *BASHO-Ensemble*, dat zich toelegt op uitvoeringen van twintigste-eeuwse muziek in relatie tot andere kunstuitingen. In 1992 verscheen onder zijn redactie een boek over de componist *Ton de Leeuw* bij de *Wallburg Pers*, de Engelse vertaling volgde in 1995 bij *Harwood Academic Publishers*. Hij publiceert regelmatig in het Nederlands Tijdschrift voor Muziektheorie met betrekking tot het onderwerp van de muzieksemiotiek. In 2000 gaf hij lezingen en workshops aan diverse muziekinstituten in Jakarta en Yogyakarta en een kamermuziekmasterclass over de twintigste eeuw aan het Conservatorium van Brno, Tsjechië. Hij gaf lezingen aan de *Aula de Musica* bij Madrid over het componeren voor gamelan in de twintigste eeuw en daarna.

Ensemble Kyai Fatahillah

Dirigent: Iwan Gunawan

Musici: Uus Kusnadi, Gun-gun Gunarsah, Adi Kurniawan, Saefulloh, Wawan Setiawan, Heri Buchori, Agus Zubaedi, Yadi Mulyadi, Andriansyah, Intan Kartika, Bayu, Rina, Harry, Lia Amelia, Elang Radayu.

Ensemble Kyai Fatahillah werd opgericht in 1994 aan de universiteit van Bandung IKIP (nu UPI). De muziekstudenten vormden zelf een gamelangroep om nieuwe muziek te spelen, hoewel IKIP indertijd nog geen gamelan instrumentarium ter beschikking had. Om te beginnen waren er maar 10 deelnemers omdat de meeste studenten van IKIP er niet in geïnteresseerd waren om zelf gamelan instrumenten te bespelen. In 1998 kwam er uiteindelijk een gamelan instrumentarium ter beschikking bij IKIP/Bandung dat door de rector *Kyai Fatahillah* werd gedoopt. De groep werd daarbij gevraagd de inauguratie van het instrumentarium uit te voeren en heet sindsdien officieel ook *Ensemble Kyai Fatahillah*. Sindsdien is de groep actief geweest om zowel traditionele als nieuwe muziek voor gamelan uit te voeren. Noemenswaard zijn onder andere: *Eksperimentasi musik perkusi* in Taman Budaya Jawa Barat (1994), muziek voor de eindexamens van de dans studenten bij UPI *Pentas Jelajah* in Bandung (1994); *Yogyakarta Gamelan Festival* (1997-2005); De opening van *West Java Music Award (2005)* in Bandung; muziek voor de film *Garasi* (2005); en het optreden in het *Haus der Kulture der Welt* in Berlijn tijdens *Space and Shadow* (2005). Het ensemble speelt behalve de muziek van de leden van de groep zelf ook composities van andere componisten zoals *Mang Koko*, *Slamet A. Sjukur* en *Dody Satya Ekagustdiman*.

De biografie van Iwan Gunawan volgt hieronder bij de andere componisten

Matius Shan Boone

Magelang, Indonesië, 1985

Matias Shan Boone studeerde piano bij de pianisten *Magda Hasan*, *Wei Tsin Fu*, *Jong Ren Yong*, *Levi Gunadi* en *Marta Podolska*. Vanaf 2004 studeerde hij compositie bij *Otto Sidharta* en *Bernd Asmus* aan de Universiteit van Pelita Harapan (UPH), en studeerde cum laude af in 2008. Tijdens deze studie woonde hij masterclasses bij van o.a. *Slamet Abdul Sjukur*, *Ramon Santos*, *Roderik de Man* en *Dieter Mack*.

Zijn composities, zoals *Toccata for three voices*, *Song for Viza*, en *Piano Sonata 1st movement*, worden regelmatig uitgevoerd op diverse podia in Jakarta. Hij is ook actief als dirigent van de UPH Orchestra concerten voor jonge componisten. Sinds 2008 doceert hij bij UPH als assistent lector, en in 2009 werd hij aangesteld als hoofd van de compositie afdeling.

Hij wordt vaak uitgenodigd voor festivals, zoals het *Yogyakarta Contemporary Music Festival 2008* en 2009, het *Kuala Lumpur Contemporary Music Festival 2009* en het *Manilla Composer Lab 2010*.

Onlangs werd hij geselecteerd als één van de tien jonge zuid-oost aziatische componisten die van *Goethe Malaysia* een beurs hebben ontvangen om de 45e *International Summer Course for New Music Darmstadt* in 2010 bij te wonen.

over **Balungan** (2010):

Dit stuk is gebaseerd op het idee van de *balungan* van de traditionele javaanse gamelan cultuur, die bestaat uit een cantus firmus die voortdurend wordt herhaald, voorzien van interpunctie en omspelingen. In deze compositie wordt het idee van een balungan eerst embryonaal gepresenteerd om vervolgens gedurende het verloop van het stuk uit te waaieren tot meerdere motieven.

De uitwerking hiervan brengt de onderlinge samenhang naar voren van ritme en klank van de verschillende instrumenten.

Gordon Dic Lun Fung

Hongkong 1988

FUNG, Gordon Dic-lun (*AhMao*) is bezig aan het 2e jaar van zijn muziekstudie aan de Universiteit van Hong Kong waar hij compositie studeert bij dr. *Chan Hing-yan*. (In het chinese taalgebied wordt de achternaam vóór de voornaam geschreven). Fung bespeelt van jongs af aan de *erhu* (een chinese viool) en leerde later ook de Balinese gamelan *gong kebyar* en diverse andere instrumenten bespelen. Deze ervaring als instrumentalist stelt hem in staat ethnische elementen te combineren met westerse compositie technieken.

Recent werk: *Petruk* voor Javaans Gamelan Ensemble, *Can You Hear the Bells sing...?* voor vier Chinese slagwerkers, *Four Images of the Night* voor ensemble en *When the blossoms turn into tears...* voor Strijkkwartet, Satsuma Biwa and Sho.

over **Petruk** (2010) (chinese titel: Vijf maal een glimp van de schaduw):

In deze compositie wordt een westerse compositietechniek gecombineerd met een mix van elementen uit de Chinese en Indonesische volksmuziek. Bovendien worden Balinese speeltechnieken gecombineerd met een Javaans instrumentarium. Petruk is een karakter uit de wayang (schaduw-poppenspel) en komt zowel in de Balinese als de Javaanse traditie voor. Het tooncentrum van ieder van de vijf delen wordt aangegeven met de traditionele Javaanse namen voor de vijf toonhoogtes van de gamelan. Chinese subtitels voegen er poëtische beelden aan toe hetgeen traditie is in de chinese instrumentale muziek.

I. Enam (chinese titel: Een Veeg Licht)

II. Lima (En de Schaduw verschijnt)

III. Dada (Pracht Verborgen in de Schaduw)

IV. Gulu (De Gouden Regen)

V. Panunggal (Twinkeling in de Kwijnende Schaduw)

De chinese volksmelodie *Laoliuban* kan in het derde deel in de peking-partij worden gehoord. *Udan Mas* (Gouden Regen, een *bubaran*) is een bekende gamelanmelodie die wordt uitgevoerd als het publiek vertrekt en wordt in het vierde deel geciteerd als een vaarwel. De pelog toonschaal wordt pas in het laatste deel gebruikt en wordt gezongen in de stijl van de tradionele Balinese solfège als een herinnering aan de Balinese identiteit van Petruk.

Jonás Bisquert

Spanje, 1978

Jonás Bisquert behaalde zijn diploma piano in Madrid, na een studie in klassieke muziek, gecombineerd met jazz, niet-Westerse muziek, muziekgeschiedenis en meer. Sinds 2001 woont hij in Nederland, waar hij aan het Conservatorium van Utrecht compositie studeerde en zich in Amsterdam specialiseerde in Zuid Indiase ritmiek. Hij componeerde muziek voor onder meer het *Nieuw Ensemble*, *Aurelia Saxofoon Kwartet*, *Ensemble Multifoon* en *Orkest de Volharding*. Ook werkte hij voor festivals als *Oerol*, *Traces Festival*, *International Youth Opera Festival* en *Oorproeven*. De combinatie van muziek en toneel ligt hem erg goed, wat meermaals leidde tot samenwerking met *Buffo Operamakers* en andere relevante operaproductanten. Als onderzoeker werkte hij een aantal maanden op Java in opdracht van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht en houdt hij zich bezig met *Diola-muziek* van de Casamance (Senegal), Zuid-Indiase klassieke muziek en Flamenco (Andalusië).

over **Su Llanto** (2010):

Tijdens mijn eerste maanden op Java, in 2004, werd ik me er geleidelijk van bewust wat me het meest fascineerde in de klassieke Javaanse muziek: de klankstructuur.

De subtiele en veelvoudige onderlinge relaties van muzikale lijnen en de daar in verweven punctuatie creëren een vloeiend en voortdurend evoluerend organisch geheel. Hier naar luisteren vereist een andersoortige gewaarwording die de herkenning van thema's, harmonieën en ritmes overstijgt.

In mijn eerdere composities voor hedendaagse gamelan heb ik geprobeerd de klassieke Javaanse klankstructuur te vermengen met andere muzikale elementen, zoals mijn eigen versie van de chromatiek (*Ketawang Londo*), ritmische technieken uit het zuiden van India (*Wervelingen*), of hedendaagse Indonesische poëzie (*Nina bobok bagi pengantin*).

Wat zou de voornaamste uitdaging worden bij het componeren van dit nieuwe opdrachtwerk voor slagwerk met gamelan-elementen? Het was onder andere het slaapgebrek, dat samenging met de essentiële en volkomen overdonderende muzikale uiting van mijn pasgeboren kindje: zijn gehuil ("su llanto"). Moge dit fenomeen, rijk aan timbres en frequenties, een stem geven aan mijn nieuwe stuk, waarin de wisselende stemming wordt vertolkt door verschuivende klankstructuren en moge het stuk voldoen als opdracht aan mijn vriend, de voortreffelijke musicus *Suyanto*.

Klaus Kuiper

Nederland, 1956

Klaus Kuiper is componist en uitvoerend musicus op alle terreinen van de muziek, van elektronisch tot niet-westers, van nauwkeurig genoteerd tot vrije improvisatie. Daarnaast was hij van 1991 tot 2009 muziekprogrammeur bij het *Korzo Theater* in Den Haag, en maakte hij radioprogramma's voor RTV West. Hij studeert muziekwetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam.

over **Sonata da Camera** (1997 - 2010):

Kuiper schreef *Sonata da Camera* oorspronkelijk voor tien gamelanspelers en geluidsspoor voor de eerste toernee van Ensemble Gending in Java. De afgelopen tien jaar is het stuk meer dan dertig keer uitgevoerd. Voor de speciale gelegenheid dat Ensemble Gending en Kyai Fatahillah samen optreden, maakte Kuiper een nieuwe versie van *Sonata da Camera* voor 20 spelers. De originele versie was geschreven in de vijftonige ladder *slendro*, maar de in nieuwe versie worden zowel *slendro* als de zeventonige ladder *pelog* gebruikt. Het gebruik van deze twee verschillende modaliteiten geeft het stuk een speciale klankkleur.

over **Ensemble Gending meets Kyai Fatahillah** (2010):

Dit stuk is het resultaat van een samenwerking tussen de componisten *Gunawan*, *Bisquert* en *Kuiper*. Zij hebben er in eerste instantie online over gebrainstormd, vervolgens ieder een aandeel geschreven en tijdens de week van intensieve samenwerking tussen beide ensembles deze zomer in Bandung is er één geheel c.q. amalgaam van gesmeed. Soms worden verschillende muzieken gelijktijdig maar onafhankelijk van elkaar gespeeld, als in de muziek van *Charles Ives*. Sommige bijdragen van Kuiper vallen op door het gelijktijdig gebruik van *slendro* en *pelog*, waardoor zes- tot achtstemmige quasi chromatische harmonieën ontstaan. Aangezien onafhankelijkheid en vrijheid een belangrijke rol spelen in het stuk, is het geen verrassing dat improvisaties ook een belangrijke plaats hebben in deze compositie.

Iwan Gunawan
Indonesië, 1974

Iwan Gunawan wordt beschouwd als een van de belangrijkste hedendaagse componisten uit West Java. Hij begon traditionele gamelan te spelen toen hij zes was. Tijdens zijn studies compositie en schoolmuziek aan de UPI (*Universitas Pendidikan Indonesia*) in Bandung, richtte hij zijn aandacht niet alleen op zijn eigen muzikale traditie, maar ook op westerse conventies. Iwan Gunawan is een van de weinige kunstenaars die in staat zijn de eigen muzikale wortels te behouden en die te combineren met de westerse muziekcultuur. Hedendaagse compositietechnieken en het gebruik van live elektronica en computers maken deel uit van zijn dagelijkse werkwijze. Basiselementen in zijn muziek zijn additieve en subtractieve ritmische sequensen, zoals die van de minimalisten *Philip Glass* en *Steve Reich*. Desondanks heeft Iwan Gunawan zijn eigen muzikale expressie gevonden en behoort zijn muziek niet tot deze stijl. Gamelaninstrumenten en piano zijn zijn favoriete instrumenten. Hij is ook dirigent van Kyai Fatahillah, waarmee hij hedendaagse en traditionele muziek uitvoert.

over **Kulu-kulu** (2004 - 2010)::

In dit virtuoze stuk maakt minimal music de cirkel rond met haar gamelan roots en gaat tegelijkertijd de traditionele speelpraktijk een combinatie aan met westerse compositiemethodes. Oorspronkelijk geschreven voor Kyai Fatahillah is het stuk al talloze keren uitgevoerd met veel succes. Deze keer heeft Iwan Gunawan een bewerking gemaakt voor slendro en pelog ensemble die tegelijkertijd, twintig man sterk, op het podium staan.

over **Pangaget** (2010):

nieuw werk, meer informatie volgt later

Dyane Donck
Nederland, 1968

Dyane Donck studeerde grafiek en monumentale kunst aan academie *St. Joost* in Breda – en speelde als bassist in verschillende bandjes - toen zij vanuit grafische partituren muziek begon te ontdekken. Aansluitend volgde zij de opleiding Muziektechnologie (Compositie en Elektronische Muziek) aan de HKU in Hilversum, waar zij in 2000 een Tweede Fase en Master behaalde. Vanaf die tijd interesseert zij zich voor met name geluid/klank en de muzikale eigenschappen die inherent zijn aan geluid. De interesse in soundscapes kreeg ze via het *Centrum voor Elektronische Muziek*, waar zij bijna 10 jaar werkte en mede-oprichter was van de *KinderKomponeerWerkplaats*. Dyane maakt naast haar composities interactieve installaties en werkt veel samen met andere disciplines. De laatste jaren combineert zij 'tape' en elektronica steeds meer met akoestische instrumenten.

over **7 A.M.** (2009):

7 A.M. is geïnspireerd door het idee van synchroniciteit: 'van synchroniciteit is sprake wanneer twee of meer gebeurtenissen min of meer tegelijkertijd optreden in een voor de betrokkene zinvol verband, dat niet noodzakelijk als causaal wordt ervaren' (wikipedia).

In deze compositie vinden verschillende gebeurtenissen plaats om 7 uur 's ochtends, resulterend in drie delen, alle verschillend van karakter maar op een niet-causale manier met elkaar verbonden.

7 A.M. is ook een zoektocht naar vormen van harmonische spanning binnen een pentatonische omgeving.

Claudia Rumondor

Nederland, 1983

Claudia Rumondor studeerde compositie aan het Conservatorium van Amsterdam bij *Daan Manneke*, *Wim Henderickx* en *Theo Loevendie*. Daarnaast had zij harplessen van *Anke Bottema*, *Gertru Pasveer* en *Alexandre Bonnet*. Aan de Universiteit van Amsterdam studeerde Claudia af in Media en Cultuur (filmstudies), en Musicologie. Sinds 2009 studeert zij Javaanse gamelan bij *Elsje Plantema*.

Claudia studeerde als eerste componist aan het CvA met een lesbevoegdheid in compositie af. Met behulp van een beurs via het Top Talentenprogramma kon zij haar onderzoek naar compositiemethodiek in de masterfase voortzetten. Met deze achtergrond bereidde zij verscheidene jonge componisten voor op een hoofdvakstudie aan het conservatorium. In de seizoenen 2008-2010 is zij als *artist in residence* verbonden aan *Markant*, Centrum voor Kunsteducatie Apeldoorn.

Sinds 2010 is zij bovendien huiscomponist van *FluXus Centrum voor de Kunsten Zaanstad*.

Claudia's composities wonnen verschillende prijzen, waaronder een eerste prijs tijdens het Prinses Christina Concours 2001 en de Henriëtte Bosmans publieksprijs 2008. Een groot deel van haar composities wordt uitgegeven door Muziek Centrum Nederland (Donemus). Haar werk werd o.a. uitgevoerd door het *Aurelia Saxofoonkwartet*, *Holland Symfonia*, het *Nieuw Ensemble*, het *Nieuw Trombone Collectief* en het *Nederlands Blazers Ensemble*. Sinds haar studietijd in Amsterdam heeft Claudia verschillende bestuurlijke functies bekleed. Zo is zij o.a. secretaris en mede-oprichter van de *Stichting Jan Rokus van Roosendaal* en bestuurslid van het *Genootschap van Nederlandse Componisten*. In haar vrije tijd schrijft Claudia graag gedichten, waarvan sommige werden genomineerd voor of bekroond met prijzen.

over **Silat: De kikker, de arend en de roos** (2009):

Het schrijven van Silat was voor mij een soort zoektocht naar het schrijven voor gamelan. Een Indonesische componist kan vanuit de traditie schrijven, een Nederlandse kan het ensemble als een aanvulling op Westerse percussie zien. Ik ben allebei, of – beter – geen van beide. Silat is het resultaat van mijn strijd om mijn identiteit tussen twee culturen te vinden. Voor een Nederlandse componist zal het werk redelijk traditioneel klinken. Voor een Indonesische klinkt het wat minder traditioneel.

Silat is geïnspireerd op de Indonesische vechtkunst *pencak silat*, waarin de manoeuvres zijn gebaseerd op de bewegingen en vormen van verschillende dieren en bloemen. In het stuk worden drie cyclische thema's geïntroduceerd, die vervolgens in drie verschillende volgordes worden herhaald. Hierbij gaat het tempo steeds een tandje omhoog bij een nieuwe rangschikking. Silat richt zich niet zozeer op het vechtedeelte van 'pencak silat', maar op de dansachtige uitvoerende kant van deze sport.